

**A. Jabor, J. Franková,
Z. Kubíček**

Když všechno dobře dopadne, tak se koncem roku 2020 objeví druhé, přepracované vydání monografie *Principy interpretace laboratorních metod* (první vydání v roce 2013 podpořila laskavě společnost Roche a díky za impuls k jeho vytvoření patří Mgr. Liboru Ševčíkovi a MUDr. Olze Bálkové). Přípravy druhého vydání se ujalo nakladatelství Grada Publishing, a.s., rozsah se zvětšil na 456 stran, některé kapitoly jsou zcela nově koncipovány, pracovali jsme s více než 150 novými literárními prameny, je doplněna řada schémat, grafů a obrázků. Teoretické podklady s rovníci jsme graficky odlišili, takže narazí-li čtenář s odporem k matematice na zelené pole, může ho s klidem přeskočit a pokračovat dále v textu. Současná doba toužící po headlines nás přivedla k vybrání klíčových informací, které jsou na konci každé z 23 subkapitol.

A proč herbář v názvu našeho článku? Předkládaná monografie není vědecké dílo, snaží se snést na jedno místo fakta o principech laboratorní diagnostiky. Je to jako herbář, do kterého jsme sbírali květiny, zařazovali je, snažili se vybrat ty nejvíce reprezentativní, nejzajímavější a nejkrásnější rostliny klinické biochemie a laboratorní medicíny. Někdy i s kořeny (jak to správný herbář má mít), někdy jen okvětní lístky.

Souhrn monografie, uvedený na konci knihy, uvádíme v plném znění: „Kniha se zabývá racionální indikací laboratorních testů a obecnými principy jejich interpretace. Je určena pro lékaře využívající laboratorní testy a pracovníky klinických laboratoří, je vhodným doplňkem pregraduálního i postgraduálního vzdělávání. Čtenářům přinese detailní pohled na využití laboratorních testů a možnost získat robustní základy pro práci s laboratorními daty. V první kapitole je laboratorní medicína zařazena do kontextu medicíny založené na důkazech, je řešena kvalita v laboratorní medicíně, bezpečnost pacienta a význam detekce chyb. Druhá kapitola popisuje vztah mezi analytickou problematikou, indikací a interpretací testů, větší prostor je věnován teorii referenčních intervalů, rozhodovacích limitů a biologické variability. Třetí kapitola popisuje principy použití biomarkerů, jejich silné a slabé stránky, je popsáno hodnocení diagnostické efektivity biomarkerů, význam senzitivity, specifčnosti a použití prediktivních hodnot. Čtvrtá kapitola se zabývá technologií indikace a in-

terpretace laboratorních testů: racionální indikace, použití diagnostických panelů a multiplexů, optimalizace preanalytické fáze, používání různých interpretačních konceptů, role laboratoře v interpretaci a postupy používané klinikem. Pátou kapitolu tvoří seznam běžných klinickobiochemických testů, které jsou netradičním způsobem popsány tak, aby popis demonstroval přístupy uvedené v knize; kapitola obsahuje také typy pro interpretaci – na co nezapomenout, co si uvědomit. Autoři knihy jsou kliničtí biochemici, předkládají pohled na obecné principy laboratorní diagnostiky a akcentují klinický rozměr oboru.“

Několikrát jsme si při přípravě druhého vydání uvědomili souvislosti s COVID-19. Zde jen malá odbočka – jedna z příležitostí, které nám čínský virus nabídl, je možnost číst. My jsme se snažili číst primární zdroje, čtenář si snad vystačí s čtením našeho herbáře. Doufáme v to, protože se možná paradoxně číst přestalo, začalo se neosobně webinářovat, učit na dálku, přednášet do zdi nebo monitoru. A přitom komunikace – přímá, z očí do očí – je v monografii opakovaně prezentována jako jedna z lidských vlastností a potřeb.

Zatímco květiny v přírodě znovu vykvetou, herbář je obrazem sezóny. Také řada informací v monografii uvedených patří do určité doby a jsou jejím obrazem. Doufáme, že to není na škodu a aspoň po nějaký čas budou moci čtenáři v našem herbáři listovat.

